

5.4.4 ČNB jako orgán řešení krize na finančním trhu

ČNB se společně s účinností zákona č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (ZOPRK) od 1. ledna 2016 stala orgánem řešení krize v ČR pro úvěrové instituce a některé obchodníky s cennými papíry a jejich skupiny.

Hlavním účelem celoevropského⁵⁵ rámce pro řešení krizí je vytvoření takového systému, který by příslušným orgánům poskytl důvěryhodný soubor nástrojů k dostatečně včasnému a rychlému zásahu do nezdravé instituce či instituce v selhání tak, aby bylo zajištěno pokračování jejich zásadních finančních a ekonomických funkcí a zároveň se minimalizovaly dopady případného selhání instituce na hospodářství a finanční systém.

Jako součást přípravy a prevence proto ČNB pro instituce a skupiny v rámci své odpovědnosti vypracovává příslušné plány pro řešení krize nebo se v rámci kolegií u přeshraničních subjektů na jejich vypracování podílí.

Plánování a hodnocení způsobilosti k řešení krize

S cílem zabránit morálnímu hazardu by měla mít instituce v selhání možnost trh opustit bez ohledu na svou velikost a provázanost na ostatní subjekty a bez narušení systému. Instituce v selhání by v zásadě měla být likvidována v běžném úpadkovém řízení. V některých případech by však likvidace instituce v běžném úpadkovém řízení mohla ohrozit finanční stabilitu, přerušit poskytování zásadních činností (*critical functions*) a ovlivnit ochranu vkladatelů. V těchto případech tak existuje veřejný zájem⁵⁶ na zavedení režimu řešení krize a použití nástrojů k řešení krize.

Dospěje-li tedy ČNB k závěru, že likvidace instituce či subjektů skupiny v běžném úpadkovém řízení nemusí být proveditelná či věrohodná anebo že může být nezbytné přijmout ve veřejném zájmu opatření k řešení krize, neboť likvidace v běžném úpadkovém řízení by účel řešení krize⁵⁷ neplnila stejnou měrou, určí pro danou instituci či skupinu vhodnou strategii k řešení krize.

Proveditelnost a věrohodnost likvidace v běžném úpadkovém řízení je tak, mimo jiné, součástí pravidelného posuzování způsobilosti⁵⁸ institucí a skupin k řešení krize, které ČNB provádí jak v procesu přípravy plánů, tak i před samotným rozhodnutím o případném použití nástrojů a pravomocí pro řešení krize.

55 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012.

56 Viz § 80 ZOPRK.

57 Viz § 75 ZOPRK.

58 Zejm. s odkazem na § 22 a násl. ZOPRK a související nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1075.

Orientační prahové hodnoty pro určení základního přístupu a strategie řešení krize

S ohledem na rozdílnou povahu podnikání, vlastnickou strukturu, právní formu, rizikový profil, velikost, propojenost s ostatními institucemi a rozsah a složitost činností je zřejmé, že různé instituce či skupiny vyžadují různé přístupy.

Případné selhání institucí a skupin v ČR bude proto pravděpodobně probíhat v rámci jednoho ze tří základních strategických přístupů k řešení krize: (i) likvidací či postupy podle insolvenčního zákona, (ii) využitím nástroje pro (částečný) přechod činnosti na soukromého nabyvatele⁵⁹, či (iii) odpisem nebo konverzí odepisovatelných nástrojů (*bail-in*).⁶⁰

Z tohoto důvodu ČNB stanovila obecné rámcové prahové hodnoty, které by jí sloužily jako vodítko pro výběr preferovaného přístupu (Tab. V.5). Jelikož je však každé takové rozhodnutí specifické pro danou situaci, instituci či skupinu, jsou interně stanovené prahové hodnoty pouze orientační.

TAB. V.5

Rámcové prahové hodnoty pro určení základního přístupu a strategie řešení krize		
Kategorie	Rámcové prahové hodnoty, kritéria	Základní strategický přístup
Malé a systémově nevýznamné instituce či skupiny, které nebyly ČNB identifikovány jako významní poskytovatelé zásadních činností.	Nepředpokládá se přítomnost veřejného zájmu pro uplatnění opatření k řešení krize, zejména s ohledem na systémovou nevýznamnost a fakt, že nejsou významným poskytovatelem žádné zásadní činnosti. Likvidace v běžném úpadkovém řízení vyhodnocena ze strany ČNB jako věrohodná a proveditelná. Vůči instituci či skupině lze aplikovat zjednodušené povinnosti (§ 8 ZOPRK).	Likvidace instituce či subjektů skupiny v běžném úpadkovém řízení. V případě selhání instituce, je Garančním systémem finančního trhu vkladatelům poskytnuta náhrada za pojištěné pohledávky z vkladů do výše stanovené zákonem (č. 21/1992 Sb.).
Instituce či skupiny, které byly ze strany ČNB identifikovány jako významní poskytovatelé jedné, či velmi omezeného počtu zásadních činností, zejména v oblasti přijímání vkladů a souvisejícího platebního styku.	Předpokládá se přítomnost veřejného zájmu pro uplatnění opatření k řešení krize, zejména s ohledem na identifikované zásadní činnosti. Likvidace v běžném úpadkovém řízení vyhodnocena ČNB jako nevěrohodná a současně nelze vůči instituci či skupině aplikovat zjednodušené povinnosti. Počet transakčních účtů* > 50 000 – 70 000 Kryté vklady > 30 – 40 mld. Kč Celková aktiva < 150 – 200 mld. Kč	Strategie řešení krize s využitím nástroje pro přechod (části) činnosti na soukromého nabyvatele. S ohledem na specifika lokálního trhu a velikost instituce existuje stále vysoká pravděpodobnost, že případný soukromý nabyvatel bude nalezen relativně rychle. Alternativně lze využít nástroje přechodu (části) činnosti na překlenovací instituci (§ 102 a násl. ZOPRK).
Komplexní a systémově významné instituce či skupiny, které byly ze strany ČNB identifikovány jako významní poskytovatelé většího počtu zásadních činností a jejichž případné selhání by mohlo vést k závažnému ohrožení nebo narušení finanční stability.	Předpokládá se přítomnost veřejného zájmu pro uplatnění opatření k řešení krize, zejména s ohledem na větší počet a komplexní charakter poskytovaných zásadních činností a vysoké riziko ohrožení či narušení finanční stability v případě selhání. Likvidace v běžném úpadkovém řízení vyhodnocena ČNB jako nevěrohodná a současně nelze vůči instituci či skupině aplikovat zjednodušené povinnosti. Celková aktiva > 150 – 200 mld. Kč	Strategie řešení krize s využitím nástroje ve formě odpisu nebo konverze odepisovatelných závazků (<i>bail-in</i>).

Pramen: ČNB

Pozn.: * Viz článek 24 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/61. Kritérium počtu transakčních účtů souvisí s hodnocením zásadní činnosti přijímání vkladů a předpokládaným významným negativním dopadem jejího případného přerušení na třetí strany. Obdobně platí pro objemové kritérium vyjádřené ve vztahu k celkovým náhradám za pojištěné vklady a související případný významný negativní dopad selhání a likvidace instituce v běžném úpadkovém řízení na třetí strany, tržní důvěru či riziko náklady.

⁵⁹ Viz § 96 a násl. ZOPRK.

⁶⁰ Zásah do majetkových práv využitím opatření pro řešení krize (namísto běžného úpadkového řízení) by neměl být nepřiměřený. Dotčeným akcionářům a věřitelům by neměly vzniknout větší ztráty, než které by jim vznikly, pokud by v době přijetí rozhodnutí o řešení krize došlo k likvidaci instituce.